

ВМЕСТО ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Имаме пълното основание да приемем, че преди всичко общуването е специфичната среда, оказваща голямо въздействие върху позицията, активността и реализацията на хората. Тя е информационен процес, непосредствен емоционално-рационален контакт, взаимовъзприемане и взаимодействие, съподчиняване и психическо заразяване, взаимно влияние и т.н. В този смисъл тя въздейства, провокира, формира нагласа, позиция, готовност, привежда в активност човешките нравствено-психически явления. Общуването като среда е естествен извор за изучаване и овладяване на социалния опит, за обогатяване на хората, за приемственост в традициите, ориентацията, жизнените планове.

Общуването е развитие, изменение, определен вид човешка дейност, начин на съществуване на социалната психика. Членовете на всяка човешка общност реализират на практика общуване, което може да се разглежда в един и същи момент като взаимно възприемане, взаимодействие, взаимно разбиране и взаимно влияние. В това развитие на общуването може да се предава и приема информация, да се обменят и възприемат социално-психически явления и състояния.

Взаимното възприемане, взаимодействието, взаимното разбиране и влияние преминават едно в друго, предполагат се и взаимно се определят. Това са поредица от отношения, създаващи многообразие в общуването, богатство в климата, функционалност със социална значимост. Тази структура създава предпоставки за определяне на многостранните функции на общуването в труда – информационна, регулативна, нравствено-естетическа, възпитателна, управленческа, пропагандна, оценъчна. В хода на универсалното общуване в групата от хора в зависимост от характера на труда, от обстановката, от стила на ръководство, от социалната, пси-

хическа и нравствено-интелектуална зрялост на хората превес получават едни или други от посочените функции. От това се и степента на сплотеност, характерът на конкуриращите се тенденции, характерът на междуличностните връзки, отразяващи се в крайна сметка върху производителността на труда и качеството на произведената продукция.

Общуването е неделима част от човешката общност. Именно в групата в най-голяма степен се разкрива съдържанието на общуването, неговото богатство. Характерът на групата, нейните организационни, нравствени, светогледни, квалификационни, психологически страни предполагат насоките и проявите на общуването. Веднъж сформирани, междуличностните връзки и отношения влияят над дееспособността на хората върху човешките взаимоотношения, върху сплотеността и активността. Характерът на социално-психологическите отношения обединява или разединява хората, определя тяхната нагласа и позиция спрямо материалните и духовни ценности. Групата като трайно социално образование създава всички предпоставки за проява на взаимодействие, взаимно влияние, съпреживяване, за обединяване, за пълно разгръщане на общуването. В този смисъл човешката общност, обединена от определена цел и изпълняваща дадени задачи, не само е условие за общуване, но е и най-социализираната среда за пълна материална и духовна реализация на личността.

Николай Данчев